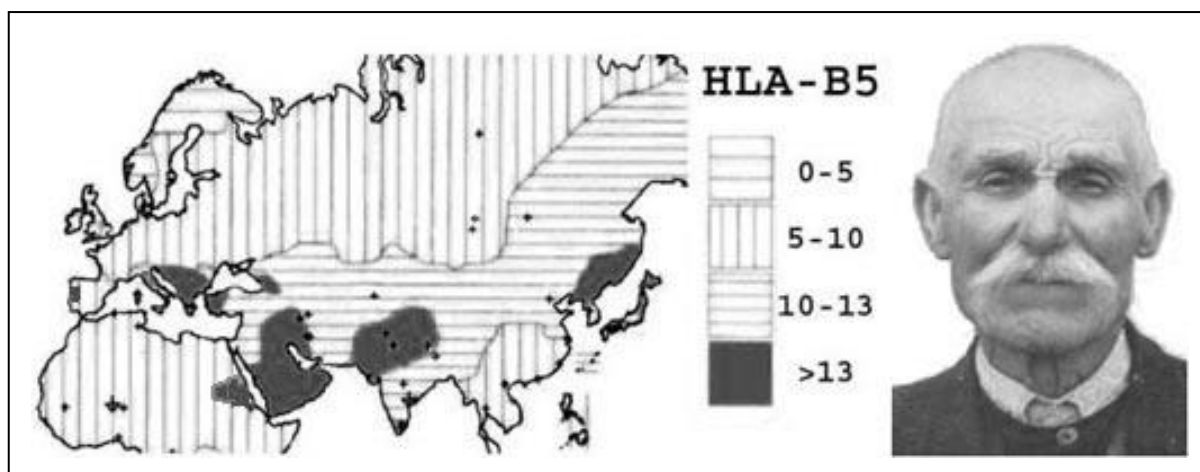

Insert iz publikacije u pripremi (radni naslov):
"Antropološki tipovi i njihova tipična iskušnja
u razvojnim fazama ličnosti"

ANTROPOLOŠKI TIPOVI SA VIŠKOM MUŠKIH HORMONA

Na preparatima za sportiste koji podižu nivo muškog hormona testosterona, čitamo upozorenje da se mogu očekivati sledeći simptomi povećanja muškog hormona: "Javlja se uobičajena iritacija i agresivnost. ..." "Povećana agresivnost je još jedna od uobičajenih pojava povezanih sa upotrebom vodenog rastvora testosterona. ..."

Naučno je utvrđeno da viši nivo testosterona doprinosi nasilnom i agresivnom ponašanju. U radu pod nazivom "Testosterone and aggressive behavior in man" (Menelaos L Batrinos, 2012) iznosi se pregled mnoštva naučnih radova o funkciji testosterona i zaključuje njegova uloga u podsticanju agresivnog ponašanja, kao i suprotno delovanje serotonina i kortizola koji smanjuju agresivnost. Na osnovu mnogobrojnih istraživanja utvrđeno je da je hormon oksitocin povezan za izraženom empatijom, a njega prosečna ženska osoba ima u tri puta višoj meri nego prosečan muškarac. Ako postoje naučni dokazi da određeni genetički markeri koji odlikuju određene antropološke tipove pokazuju korelaciju sa viškom muških ili ženskih hormona, onda je logično zaključiti da će neke ljudske rase biti sklonije empatiji, a neke agresivnom ponašaju. Naučno istraživanje pod nazivom "An Association Between Serum Testosterone Level and HLA Phenotype" je otkrilo korelaciju između višeg nivoa testosterona i antigena kao što su to HLA-B5 i HLA-B12. Antigen HLA-B5 odlikuje dinarsku rasu (tip Ovna), a HLA-B12 atlantsko-mediteransku rasu (tip Lava).

Dinarski antigen HLA-B5 (B51) je najzastupljeniji antigen u Pakistanu (Kalash) (49%), kod Paštuna (39.9%), u Omanu (39%), u plemenu Shaigiya u Sudanu (38.8%), u Saudijskoj Arabiji (36.6%), Iraku (33.9%), Albaniji (33%), kod Kurda (29.8%), na

području bivše Jugoslavije (29.02%), i Turske (28.8%). Atlantsko-mediteranski antigen HLA-B12 (B44) je najzastupljeniji antigen kod Baskijaca (Spain Arratia Valley) (42.3%), u severnoj Irskoj (35.7%), u Maroku (39%), Bosni (32.5%), Egiptu (30%), Kurdistanu (20.6%), itd.

Znamo za ukupno tri rase koje imaju viši nivo muških hormona, a to su afrički crnci - nilo-saharci (od njih u Evropi - kromanjonci), dinarci i atlantski mediteranci.

Naravno da za samu agresivnost tih rasa ne možemo optužiti same hormone, jer oni samo daju sposobnosti, koje se, ako su ljudi neodrasle i neprosvećene ličnosti, pretvaraju u destruktivne motive ponašanja onda kada ljudi u njima traže svoju satisfakciju. Ako, pak, ljudi odrastu kao ličnosti, tada njihove sposobnosti nisu same sebi cilj, već su odgovor na njihove realne potrebe života. Muškarac je odgovoran da se bori i čuva svoju porodicu i širu društvenu zajednicu. Zatim on je odgovoran da svojim umom planira i svojom moći održava uređene odnose u društvu. Takođe, ukoliko to zatreba, on će kao lovac da dolazi do hrane za svoju porodicu. Usled neodrastanja ličnosti, čovekove borbene, strateške i lovačke sposobnosti mogu da dožive transformaciju i izopačenje u agresivnost, želju za moć i grubost. Zapazimo da smo sada spomenuli tri bitna muška atributa: borbenost, strategiju i lovačke sposobnosti, koja predstavljaju različite posebnosti tri antropološka tipa sa viškom muških hormona.

DINARSKI ANTROPOLOŠKI TIP

Dinarski tip prepoznamo po visokom i mršavom stasu, tankim usnama, dugim i tankim udovima, istaknutom profilu, velikom nosu i istaknutim obrvama, maljavosti i kosmatosti, živom pogledu i užurbanom hodu blago pognutom napred.

Izražen patrijarhat i prenaplašeni muški atributi jesu posledica viška muških hormona kod dinarskog tipa. Kako dinarce odlikuje visok nivo muških hormona i kod ženskog pola, dinarske žene odlikuje muškobanjast izgled i ponašanje.

Danas je dinarski antropološki tip najzastupljeniji na planinskim područjima umerenog pojasa: na zapadnom Balkanu, kod Gruzina na Kavkazu, na području Tibeta, ali takođe i na području Iraka, Saudijske Arabije, itd.

Viškom tireoidnih hormona je adaptiran na temperaturne ekstreme gorštačke klime, koju odlikuje hladna noć i topao dan, hladna zima a toplo leto. Tireoidni hormoni

ubrzavaju metabolizam i tako dovode do zagrevanja tela, za vreme hladne noći i hladne zime. Za osobe koje odlikuje viši nivo tireoidnih hormona, dr Aleksandar Kostić piše:

“Donji deo tela je srazmerno razvijeniji nego gornji. Kosa je bogata, često talasasta i njena granica na čelu je nisko postavljena. Trepavice i obrve su jako razvijene. Oko je krupno, dok je pogled živ i izrazit, zubi vrlo lepi, a usne tanane. Polne oznake na licu su dobro razvijene, ali je kod devojke ovog tipa, pored gustih obrva razvijena dlakavost i na obrazima i usnicama. Kod oba pola je u ovome tipu dlakavost razvijena na udovima. ... Osobe ovoga tipa reaguju vrlo živo i brzo, nekad eksplozivno, ali se, zato, brzo istroše. Pokreti su brzopleti, a postupci plahi. Mašta je razvijena, inventivnost i pronicljivost primerne, volja jaka, altruistička naklonost duše izražena, tip inteligencije je sintetički.” (Aleksandar Kostić, Polno saznanje III)

Kako tireoidni hormoni ubrzavaju metabolizam kada čovek treba da krene u borbenu fizičku aktivnost, dinarski tip je poznat po svojoj plahovitosti.

Postoji još jedna nuspojava tireoidnih hormona. Kada se tireoidni hormoni veštački daju punoglavcima, oni odmah otpočinju njihov preobražaj u odraslu jedinku žabe, tritona ili daždevnjaka, koji su sposobni da žive izvan vodene sredine. Očito je i da kod čoveka tireoidni hormoni imaju uticaja na intenzivan razvitak faze autonomije, kada dete oko druge godine formira autonomnu ličnost sa stavom koji glasi "Pusti me mama, sam ću to da uradim!" To je faza formiranja sopstvene ličnosti koja ima za svrhu da čovekovu sudbinu otrgne iz sveta determinisanosti genetikom i okruženjem, u sferu sopstvenog upravljanja svojim životom. Zato u toj nezavisnoj ličnosti nema ničeg lošeg već je ona suština čovekovog jastva. Ali ukoliko nezavisnost ličnosti postane sama sebi cilj, tada se ona izopačava u oholost, gde gordost predstavlja oholu nezavisnost prema svakom drugom autoritetu.

Kako prihvatanje ljubavi druge osobe znači priznavanje da nismo sasvim nezavisni, gorda osoba ima iskušenje da prezre ljubav druge osobe. Možda je takvoj osobi vaša pomoć neophodna, ali ona će doživeti preveliki stres ako bude svesna da ste joj pomogli zato što je volite. Ona bi volela da sebe uveri da ste vi bili dužni da joj pomognete, jer je ona osoba od posebne vrednosti i veličine, a ne zato što je vi volite.

Zato će vašu pomoć odmah želeći da uzvрати i da tako obezvredi vaše delo ljubavi, a ako to ne uspe, možda će vas čak omrznuti i prekinuti kontakt sa vama. Gorda osoba prihvatanje ljubavi druge osobe shvata kao poniženje svoje ličnosti.

Zbog izražene autonomije, dinarac jeste sklon gordosti, a takođe, i u vreme pubertetske faze razvoja identiteta, ima iskušenje da druge identitete shvata kao atak na svoj sopstveni identitet. Ukoliko ne postane zreo da krotko i ponizno trpi nepravdu, njegovo bavljenje društvenim pitanjima će ostati infantilno zbog gorde preosetljivosti i uvredljivosti koja će ga navoditi na sukobe sa svima, a posebno onima koji se na bilo koji način uzdižu iznad njega samog. Uspeh drugoga, on ne može da podnese, jer ima osećaj da su njime sve njegove sopstvene vrednosti obezvređene. Takav karakter ga čini individualistom koji je sklon sukobu sa svima drugima.

EGIPATSKO POREKLO DINARSKOG ANTROPOLOŠKOG TIPA

EGIPATSKO POREKLO DINARSKOG ANTROPOLOŠKOG TIPA

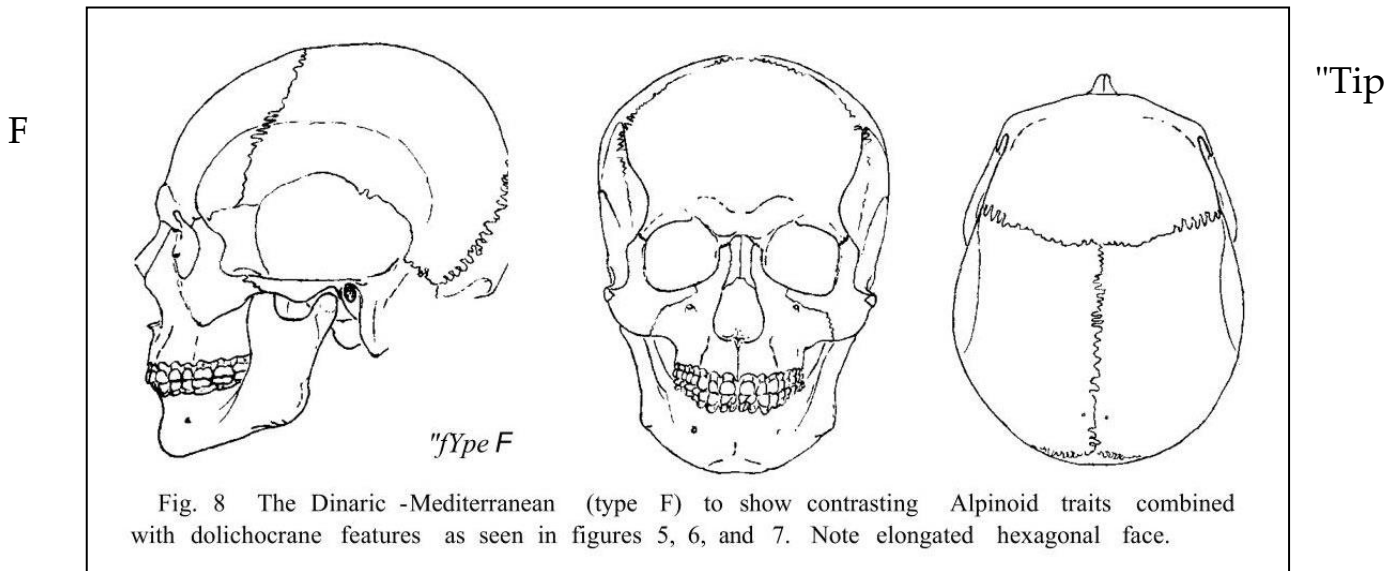
Gordost ljude čini preosetljivim i lako uvredljivim i zato sklonim sukobima. Zato i sama istorija dinarske rase, od najstarijih zabeleženih istorijskih izvora, do dana današnjeg, otkriva ljude koji su, kad god je njihova gordost bila povređivana, bili spremni na fanatične i destruktivne reakcije. Između odbrane sopstvenog života i odbrane gordog Ega, takve osobe su pokazivale sklonost da radije izaberu da se odreknu svog života, nego da trpe poniženje svog velikog Ja.

Setimo se biblijske priče o gordom egipatskom faraonu koji odbija da se ponizi pred Mojsijevim zahtevom da pusti Izrailj iz egipatskog ropstva. Uprkos teškim nesrećama koje snalaze Egipat, faraon tera inat i odbija da prizna poraz, što je tipično iskušenje dinarskog antropološkog tipa.

Da li je moguće da je drevni egipatski faraon bio dinarac?

Da bismo došli do tog odgovora, ne trebamo tražiti dinarce u savremenom antropološkom sastavu Egipćana, jer je kroz svoju istoriju plodna dolina Nila često bila preplavljivana invazijama raznih naroda i rasa, koji su desetkovali drevne Egipćane ili izazivali njihovo raseljavanje sa područja Egipta, već treba da dinarski antropološki tip potražimo u skeletima drevnog Egipta. Većina drevnih skeleta sa područja severne Afrike predstavljaju razne grane mediteranaca koji se razlikuju između sebe po adaptaciji za različite klimatske uslove. Dok su se pojedine grupe mediteranaca bavile ratarstvom, najviše u dolini Nila i na području drevne Libije, jedna grana mediteranaca je bila adaptirana za pustinjsku klimu, koju slično planinama umerenog pojasa, odlikuje topao dan, a hladna noć. Tako je nastala proto-dinarska rasu, čiji skeleti su pronađeni na nekoliko lokacija drevnog Egipta.

Dok su u skeletima Gornjeg Egipta antropolozi pronašli tip mediteranaca koji odgovara mediterancima drevne Minojske kulture, dotle su na nekoliko lokacija Donjeg Egipta pronađeni skeleti koji predstavljaju pretke dinarske rase koja danas živi na području Balkana i Male Azije. Antropolog Lawrence Angel u svom delu "Ancient Cephallenians" definiše kao dominantan tip donjeg Egipta – tip F lobanje, koji naziva pojmom dinarizovanog mediteranca:

naziva se dinarsko-mediteranski jer ima uzak, prilično visok, mezokrani i birsoidni svod, sa suženim čelom. Široko lice ima izdužen šestougao oblik, dug i tanak nos čiji se profil nastavlja od čela, visoko nepce i duboku bradu. Zato ovaj tip jeste blizak Egipćanima Donjeg Egipta, a takođe i dinarizovanim anadolskim i balkanskim grupama." (J. Lawrence Angel, Ancient Cephallenians, pg. 234)

Jedno od mesta na kojem su pronađeni skeleti dinarizovanih mediteranaca nalazi se pored drevne prestonice Egipta - Henen-nesut ("Kuća carske dece"). Skeleti vode poreklo iz Devete egipatske dinastije, koja je vladala jednim delom Egipta u takozvano mračno doba Egipta, koje odlikuje kulturno nazadovanje i siromaštvo kao posledica raspada Starog Egipatskog carstva. Slabljenje centralne egipatske vlasti i dugotrajna suša koja je je proizvela glad, dovela je do raspada velikog carstva i formiranja regionalnih autonomija, koje su stupile u međusobne građanske ratove. Francuski egiptolog Gaston Maspero, o tom periodu egipatske istorije piše:

"Istorija ovog perioda, koliko možemo prepoznati kroz magle prošlosti, izgleda da je jedna konfuzna borba: od severa do juga rat je besneo bez prekida; faraoni su se borili protiv svojih pobunjenih vazala, plemići su se borili između sebe samih, i - ono se jedva može pripisati ratovanju - na sve strane su napadale pljačkaške bande, koje su, iako previše slabe da predstavljaju bilo kakvu ozbiljnu pretnju velikim

gradovima, ipak bile dovoljno jake ili u broju ili u disciplini da opustoše državne oblasti i da unište nacionalni prosperitet." (Gaston Maspero, Istorija Egipta, Sirije, Haldeje, Vavilona i Asirije, str. 300-301)

Dinarce i mediterance, zbog gordih i ponositih sklonosti, odlikuje formiranje plemenskih odnosa. Naime, kako gordost i ponositost formiraju jaku potrebu za uvažavanjem i odobravanjem od strane drugih ljudi, plemenski čovek se odriče apsolutnih kriterijuma dobra i zla, pa mu pitanje dobra i zla nije više pitanje kakav je neko kao čovek, već za koga je. Plemenski moral ne postavlja pitanje da li je neko ukrao ili ubio, već koga je neko pokrao ili ubio. Takvo rezonovanje vodi deljenju ljudi na prijatelje i neprijatelje, što rezultuje podelom ljudi na klanove i plemena, i njihovim međusobnim sukobljavanjima. Takvoj populaciji pravni sistem i državno uređenje uvek donosi okupator sastavljen od ljudi koji nisu robovi sujete i koji nisu nosioci plemenske svesti. Zato nije čudno što su prvu civilizaciju Egipta formirali semitski osvajači Egipta, od kojih su Egipćani, uz određeno prilagođavanje, prihvatili njihov semitski jezik.

Sve varijante egipatskog jezika koje su zabeležene u istoriji, pripadaju semitskoj grupi jezika. Ali lingvisti su pronašli u starom egipatskom jeziku mnoštvo osnovnih reči koje su nepoznate semitskoj grupi jezika: tef - "otac", sa - "sin", sen - "brat", af - "meso", qes - "kost", tep - "glava", ab "srce", a - "ruka", tches "ja", ka - "duplo", ba - "duša", aakh - "duh", itd." (E. A. Wallis Budge, An Egyptian Hieroglyphic Dictionary : With an Index of English Words, King List, and Geographical List, pg 84) I egipatski brojevi od jedan do pet, i broj deset, nepoznati su semitskoj grupi jezika (1 - w´ (oua), 2 - šnwi (shnwi), 3 - khmt, 4 - fdw, 5 - dīw, 10 - md), dok su ostali brojevi, kao i većina ostalih reči poreklom uglavnom iz semitske jezičke grupe, a u manjoj meri i iz indoevropske grupe jezika. Stari egipatski jezik otkriva fenomen gubljenja trećeg suglasnika iz korena reči. Trokonsonantna struktura reči je odlika svih ostalih semitskih jezika. Verovatan razlog takve transformacije jeste u melodičnoj govornoj akcentuaciji koja odlikuje dinarski i mediteranski antropološki tip, za razliku od udarne (stresne) akcentuacije koja odlikuje govor semita. Da bi mogli da govore melodično usvojen semitski jezik, drevni Egipćani su izostavili zadnji suglasnik, slično promenama koje su se desile indoevropskim jezicima kada su ih usvojili dinarci i mediteranci na jugu Evrope. Na primer, feničanski naziv za slovo G - Gamel, transformisao se kod Grka u Gama, da bi mogao da se izgovara melodično, jer su drevni Grci govorili melodičnom akcentuacijom, dok su Feničani kao semiti govorili dinamičkom akcentuacijom. Pojedine reči drevnog egipatskog jezika su pretrpele istu takvu transformaciju, ali u suprotnom smeru, od melodične u dinamičku akcentuaciju. Na primer, egipatski naziv za prestonicu Memfis je

ranije glasio Inebou-Heđou, a kasnije Ineb-Heđ, što otkriva transformaciju melodične akcentuacije reči (koja je tipična za dinarce i mediterance) u dinamičku (koja je tipična za semite). Ostaci izvornog egipatskog jezika danas se nalaze sačuvani u plemenima koja žive južno i istočno od Egipta (Beja, Hausa...), pa i kod plemena na Kavkazu koja pripadaju dagestanskoj grupi jezika (Udi...), a koje sve objedinjuju zajednički genetički markeri (HG-J, HLA-B51).

Kad god na području rasprostranjenosti dinarskog tipa oslabi centralna vlast, prirodno dolazi do pobune i povratka plemenskom uređenju, kao što se to desilo za vreme mračnog doba Egipta, u takozvanom Intermedijalnom periodu koje je nastupilo posle raspada Starog egipatskog carstva. Tada je došlo do promene antropološkog sastava vlasti, jer je stara semitizovana aristokratija zamenjena novom, koja vodi poreklo iz samog naroda. Istorijski izvori, kao drevni papirus sa tekstom koji se zove "Dijalog Ipuvera sa Gospodarem svega" otkriva takvu smenu vlasti u vreme tog mračnog perioda Egipta i buntovne odnose između ljudi koji su tipični za dinarski antropološki tip u kriznim situacijama:

"Plemeniti čovek hoda sa tugom zbog onoga što se dešava u zemlji. ...

Zemlja je puna zavađenih provincija i čovek sa štitom odlazi da ore.

Čovek sa titulom se ne može više razlikovati od onog koji je ništa.

Zaista, siromasi su postali vlasnici bogatstva i onaj koji sebi nije mogao ni sandale da napravi, sada je bogataš.

Zaista, zlato i lazulit, srebro i tirkiz, karneol i ametist, ... nanizani su na vratovima sluškinja.

Zaista, graditelji (piramida) su postali vlasnici zemlje, a oni koji su bili nošeni u svetoj nosiljici, postali su nosači drugih u njoj.

Gle, sluge su postale gospodari nad poslugom.

Gle, plemenite dame su sada u ritama, a gospodari su u radničkoj klasi, dok onaj koji nije mogao da spava čak ni na zidovima, sada poseduje krevet.

Zaista, (srca) su puna nasilja, kuga hara zemljom, krv je na sve strane, smrti ne nedostaje...

Kako je došlo dotle da svaki čovek ubija svoga brata?

Gle, ljudi ude jedni drugima.

Zaista, plemići su u nevolji, dok se siromah veseli.

Svaki od gradova veli: "Hajde da oborimo moćne među nama!"

Gradovi su uništeni i Gornji Egipat je postao pustoš.

Zaista, pustinja je širom zemlje, provincije su uništene...

Zaista, (pisari) su pobijeni i njihovi spisi su odneti.

Teško meni zbog nesreće ovog vremena!

Zaista, sudski zakoni su izbačeni napolje; zaista, ljudi ih gaze na javnim mestima i sirotinja ih cepa po ulicama.

Evo, veliki i mali kažu: "Želeo bih da sam mrtav."

Mala deca kažu: "On nije trebalo da me napravi da živim".

Gle, sva stoka, njihova srca tuže, stoka oplakuje stanje u zemlji..."

(Dijalog Ipuvera i Gospodara svega)

Gordost ne čini dinarski tip samo sklonim sukobima, već i sklonim da odbace fizički rad, jer im se on čini mrskim i ponižavajućim. Takav duh je zabeležen u istorijskim izvorima iz mračnog doba Egipta: "San svakog oca bio je da mu sin izbegne tegobe fizičkog rada i da postane pisar." (Ana Ruiz, *The Spirit of Ancient Egypt*, pg 28)

U sarkofazima iz tog doba pronađeni su tekstovi sa magičnim činima koje je trebalo izgovarati da bi se čovekova duša posle smrti sačuvala od raznih životnih strahovanja, u koje spada i strah od svega što ima veze sa fizičkim radom. Kasnije je formiran sistem "iskupljivanja" od rada, gde bi se duša koja je umrla oslobađala od fizičkog rada na onom svetu, tako što bi taj rad preuzimala na sebe njena lutka u ovozemaljskom svetu, koja bi na sebi često nosila kotaricu, dok bi na njoj bio napisan magični tekst:

Ukoliko (ime osobe) bude bio pozvan da radi bilo kakav posao koji se radi tamo u podzemlju

Tada je oznaka (na radnoj listi) zabeležena za njega tamo

Kao za čoveka kada dođe na posao

Neka računaju na tebe u svakom trenutku

kad god zatreba da se isušuju močvare,

zalivaju polja kraj reke,

prevozi pesak na zapad ili istok

"Ja radim to - vidi, ovde sam", treba da kažeš

Tadašnja prestonica Egipta - Henen-nesut, koja se na grčkom zvala Herakleopolis, bila je centralno sedište kulta obožavanja Boga Ovna - Herishafa (Heryshaf), koji je bio predstavljen čovekom sa glavom ovna, sa osobinama Boga zaštitnika. Interesantno je da je upravo astrološki znak Ovna predstavljen osobinama dinarskog antropološkog tipa, o čemu će više reči biti kasnije. Iz egipatske mitologije Herishaf je u grčkoj mitologiji postao Herakle, a u rimskoj Herkul.

Dok su vladari iz Herakleopolisa (9. i 10. dinastija) vladali Donjim Egiptom, dotle je suparnički klan vladao Gornjim Egiptom iz prestonice Tebe. Uskoro, dinastija koja

je vladala Tebom kreće u rat sa dinastijom Herakleopolisa, uspeva da je pobedi i da ujedini oba egipatska carstva. Tim događajem prestaje kriza i nastaje period blagostanja i prosperiteta koji odlikuje istorijski period takozvanog Srednjeg Egipatskog carstva (vladari od 11. do 14. dinastije). No, najezda Hiksa sa istoka, koji su predstavljali mešavinu semita i azijata, dovodi do propasti Srednjeg Egipatskog carstva u vreme takozvanog Drugog prelaznog perioda. Egiptom tada počinje vladavina Hiksa, koji uzimajući za uzor prethodne egipatske dinastije, svoje ljude proglašavaju faraonima Egipta (vladari od 15. do 17. dinastije). Mali ostaci Srednjeg Egipatskog carstva ostaju u Tebi, opkoljeni sa severa Hiksima, a sa juga Nubijcima (drevnim Etiopljanima).

U vreme vladavine dinastije Hiksa, zahvaljujući Josipovom spasavanju Egipta od perioda gladnih godina, Jevreji imaju naklonost od Hiksa i dobivaju za nastanjivanje zemlju Gošen, koja se nalazila na istočnom području Delte Nila.

No, uskoro carstvo Tebe uspeva da oslobodi Egipat i protera Hikse, formirajući Novo Egipatsko carstvo (od 18. do 20. dinastije). Skeleti iz perioda od 18. do 21. dinastije pronadjeni u grobnicama Tebe koja je bila prestonica Egipta toga vremena, otkrivaju dominantnu zastupljenost dinarizovanih mediteranaca (J. Lawrence Angel, *Racial Analysis of Ancient Greeks*, pg 347), pa je logično i da su faraoni tog vremena bili takodje istog antropološkog tipa, što se na njihovim skeletima i može primetiti.

Proterivanjem Hiksa, Jevreji padaju u nemilost i bivaju iskorišćavani kao roblje za građevinarske potrebe Egipćana. Pod uticajem svojih sveštenika, iz straha od pobune svojih robova, faraon Amenophis I donosi naredbu za ubijanje novorodjene

muške jevrejske dece. Princeza Hatčsepsut usvaja i podiže Mojsija. Za vreme Tutmosa II, Mojsije, kao egipatski general, osvaja Nubiju, koja je predstavljala vekovni izvor pustošenja i stradanja Egipćana. Antički istoričar Josif Flavije otkriva da su Egipćani zavideli Mojsiju na pobedi i da su planirali da ga likvidiraju, i da je zato on morao da pobjegne iz Egipta. Za vreme Tutmosa III Mojsije se vraća u Egipat sa zahtevom za oslobađanje Jevreja iz egipatskog ropstva. Faraon odbija da te zahteve ispuni uprkos nesrećama koje snalaze Egipat, i tada, oko 1446. godine pre Hrista, dolazi do izlaska Jevreja iz Egipta.

MIGRACIJE DINARACA IZ EGIPTA

Kada pogledamo distribuciju dinarskog antigena HLA-B51, tada vidimo da je on posebno zastupljen na području Saudijske Arabije, ali takođe i na području današnjeg Iraka i Irana (drevnog Vavilona), na Kavkazu kod Gruzina (drevni Kolhidi), kao i na području Balkana. Takođe, i antropološki izvori otkrivaju dinarsku prisutnost na istim područjima.

Nameće nam se pitanje - da li su sačuvani istorijski izvori koji otkrivaju migracije Egipćana iz Egipta koji mogu da nam pomognu u objašnjenju kada su se i kojim povodom dinarci razišli po svetu?

Istorija Egipta nam otkriva invazije drugih naroda i rasa (semita, nilo-saharaca) koji su u više navrata preplavljivali područje Egipta, izazivajući stradanje samih Egipćana, a često i njihov egzodus na područje Mediterana. U delu "Starine" antičkog istoričara Josifa Flavija čitamo koja su područja nastanili potomci Misraima - praoca svih Egipćana:

"Sva deca Misraima, kojih je bilo osmoro, posedovala su zemlju od Gaze do Egipta, iako je ona zadržala ime samo jednog jedinog od njih - Pelištima; pa Grci zovu deo te zemlje Palestinom. Što se tiče ostalih, Ludeja, Enemeja, i Libijaca, koji su naseljeni u Libiji i prozvali zemlju po sebi, Nedimeja, i Patroseja, Kašluheja i Kaptoreja, ne znamo ništa o njima osim njihovih imena, jer etiopski rat koji ćemo opisati u nastavku, uzrok je uništenja tih naseobina. ..." (Flavius Josephus, Jewish Antiquities, pg 19)

Iz vremena dok je starosedelačko stanovništvo još uvek bilo dominantno, istorijski izvori nam otkrivaju više migracija naroda sa područja drevnog Egipta. Antički istoričar Diodorus of Sicily tvrdi da su Egipćani imali više migracija na područjima

udaljenim od njihove egipatske prapostojbine, ali i imigracije naroda drugačijeg antropološkog porekla kojeg je sudbina zadesila da neko vreme budu u Egiptu:

"Sada Egipćani kažu da takođe nakon ovih događaja veliki broj kolonija su se raširile iz Egipta na celi naseljeni svet. U Vavilon, na primer, koloniste je vodio Belus, ... i nakon što se nastanio na reci Eufratu, on je postavio sveštenike koje su Vavilonjani nazivali Haldejcima, a koji si bili izuzeti od poreza i slobodni od svake vrste službe državi, pošto su bili sveštenici Egipta; oni su takođe gledali u zvezde po ugledu na egipatske sveštenike, lekare i astrologe. Oni kažu takođe da oni koji su krenuli sa Danausom, takođe iz Egipta, da su se naselili u praktično najstarijem gradu u Grčkoj, Argosu, i da je nacija Kolhi u Pontusu i ona od Jevreja, koja se nalazi između Arabije i Sirije, bile osnovane kao kolonije određenih emigranata iz njihove zemlje (Egipta)."

Značaj ovog istorijskog izveštaja je što nam pomaže da razumemo egipatsko poreklo dinarskog tipa među današnjim Arapima na području Saudijske Arabije, Iraka i Irana, zatim na području Kavkaza (kod Gruzina) i na području Balkana.

EGIPATSKO POREKLO MAJKE SVIH ARAPA

Objašnjenje zašto područje arapskog sveta odlikuje visoka distribucija dinarskog antigena HLA-B51 možemo objasniti ne samo mešanjem Egipćana sa Arapima, već i samim poreklom Arapa. Grčki pisac egipatskog porekla Manetho, u trećem veku stare ere, tvrdi da je majka svih Arapa bila Egipćanka. Ona se, po njegovim saznanjima kod Egipćana zvala Thronie. Po Svetom pismu, ona se zvala Agara. Agara je sa Avramom je rodila sina Ismaila, praoca svih Arapa. Ona otkriva dinarski karakter u svom buntovnom odnosu prema Avramovoj prvoj ženi Sari. Zatim, i sam Ismail, predak svih Arapa, otkriva u svom karakteru razliku u odnosu na ostale semite, razliku pod uticajem nasleđa od svoje majke. Za njega i njegovo potomstvo biblijsko proročanstvo kaže: "A biće čovek kao divlje magare; ruka će se njegova dizati na svakog a svačija na njega, i nastavaće na pogledu svoj braći svojoj." (1.Mojsijeva 16,12) Buntovnost po kojoj se Arapi razlikuju od ostalih semita jeste izraz tipičnih dinarskih karakternih crta.

EGIPATSKO POREKLO DINARACA GRUZIJE

Da su Gruzini (Kolhidi) na Kavkazu egipatskog porekla, zabeležio je u petom veku stare ere i grčki istoričar Herodot:

"Nema nikakve sumnje da Kolhidi pripadaju egipatskoj rasi. Pre nego što sam čuo bilo kakvo pominjanje te činjenice od drugih, to sam i sam primetio." (Istorija II)

Da su Gruzini pretežno dinarci, otkriva nam i dinarski antigen HLA-B51 koji je najzastupljeniji HLA-B antigen kod Gruzina, i antropološka analiza današnjih Gruzina. Antropolozi predstavljaju područje Gruzije na Kavkazu kao područje koje nastanjuju pretežno dinarci. Da je i mentalitet Gruzina tipičan dinarski mentalitet, otkriva nam mnoštvo izvora. U ruskom etnopsihološkom rečniku čitamo:

"Gruzinama su svojstveni odvažnost, hrabrost i ratobornost. U različitim ritualima i ceremonijama često se koristi oružje kao simbol borbe protiv zla. U teškim vremenima, ne jednom u redovima odbrane zemlje, nalazile su se čak i žene. Gruzini poseduju istančan osećaj nacionalnog ponosa i nacionalnog dostojanstva, koji se rađaju iz visoke svesti o veličini svoje zemlje, koja se oslanja na herojsku istorijsku prošlost Gruzije, koja je uvek pobeđivala svoje neprijatelje u borbi za nacionalnu nezavisnost. ... Poznato je gruzijsko gostoprimstvo."
(Этнопсихологический словарь. — М.: МПСИ. В.Г. Крысько. 1999.)

"Hronike i drugi pisani istorijski dokumenti ubeđuju nas da su na području Gruzije, kao uopšte i na Kavkazu, krvavi ratovi, međusobne svađe sa izraženim nasiljem i varvarstvom vekovima najuobičajenija pojava. Život se nikada nije visoko cenio, a svako je bio prinuđen da brani svoj život i svoje interese svojom sopstvenom snagom. Danas su Gruzini, isto kao i ranije, ratoborni, svadljivi, osetljivi, vatreni. Gnev plane kod njih veoma lako, a odluka pada brzo. Od svih domorodačkih plemena na Kavkazu, Gruzini se odlikuju najvećom prostodušnošću, nemarnošću i strašću za veseljem i terevenkama ... Sa takvim crtama karaktera prirodno je da na njihovim gozbama ... vrlo često nastanu svađe, koje se lako završavaju tužnom dramom. Ubistva u obliku tajnog razbojništva, posebno organizovane bande, Gruzini čine veoma retko." (Доктор медицины Э.В. Эриксон. «Вести психологии, криминальной антропологии и гипнотизма». 1906.)

"Руски ентограф P. I. Kovalevski govori o Gruzинима kao "veselim i društvenima", ali takođe i poznatima po svojoj lenjosti, nedovoljnoj energiji, preduzimljivosti, nestabilnosti, nedostatku samosavlađivanja, maloj radnoj sposobnosti, lakomislenosti i površnom stavu prema biznisu i svakodnevnim stvarima." (Ronald Grigor Suny, *The Making of the Georgian Nation* 118)

Godine 1880. britanski diplomata i gruzista Oliver Vardop opisao je odnose između Jermena (koji u ovom primeru otkrivaju semitsku iskušenje) i Gruzina (koji otkrivaju tipično dinarsko iskušenje):

"Lokalna izreka kaže: "Grk će prevariti tri Jevrejina, ali će Jermenin prevariti tri Grka", a Gruzini, koji u svojoj otvorenosti ništa ne krije, poštenjačina, previše često je surovo prevaren od strane vešte Haikove dece (od strane Jermena). Kada je prevara veoma očigledna, Jermenin često plaća svom svojom krvlju koja može da istekne iz njegove vratne vene za svoju pohlepu." (Oliver Wardrop, The Kingdom of Georgia - Notes of travel in a land of women, wine, and song, pg13)

Zapazimo jedan bitni momenat dinarskog mentaliteta. Osoba koja ima izraženu autonomiju ličnosti, ima prirodno izraženo dostojanstvo. Ali čak i ako se njeno dostojanstvo izopači u gordost, sama gordost neće dozvoliti osobi da ima koristoljubiv ili pokvaren karakter, već će čuvati osobu da bude iskrena i otvorena. Zato dinarac prirodno prezire posao trgovca jer je ispod njegovog dostojanstva da iznosi poluistine i da sa drugom osobom manipuliše. To ne znači da dinarac neće nikada pokazati nezasitu želju za novcem i uspehom, ali iza te želje se neće kriti koristoljubivost i sebičnost, već želja za samodokazivanjem i uzdizanjem nad drugima koja je izraz njegove gordosti.

Ista ta gordost iz koje će on biti spreman da učini nesebična, velikodušna i samopožrtvovana dela, kada biva uvređena - postaje generator sukoba sa drugima. On će, kao što Oliver Wardrop objašnjava, proliti krv osobe koja ga je prevarila, ali ne zato što je tom prevarom njemu samom naneta materijalna šteta, već zato što je tom prevarom uvređen njegov gordi Ego. Ubistva iz koristoljublja su jako retka kod dinarskog tipa, ali su česta ubistva zbog uvrede časti.

Da Gruzini ne vole da se bave trgovinom (jer mu se čini ispod dostojanstva da manipuliše drugim čovekom), potvrđuju mnogobrojni izvori:

"Gruzini se nisu bavili trgovinom." (Мирианашвили Марија "Лингвопрагматика диалогическој комуникацији", Тбилиси 2008.)

"Gruzini nisu umeli da trguju, niti su želeli, a više su voleli vojnu službu, čak u tuđoj državi." (Алексей Мухранов, Георгий XI в Афганистане, <http://travelgeorgia.ru/180/>)

"U Gruziji su se Jermeni bavili trgovinom. ..." ("ДЖАВАХЕТСКИЙ ВОПРОС", Войцех Гурецкий, Кавказские Региональные Исследования, Том 3, No 1, 1997.)

Slično Egipćanima koji su čeznuli da intelektualnim poslom budu oslobođeni od fizičkog rada, sami Gruzini su poznati po ogromnom procentu fakultetski obrazovanog stanovništva:

"Visoki razvoj obrazovanja i kulture u Gruziji doprinelo je formiranju u zemlji širokog i dobro obrazovanog sloja inteligencije, što je uvek omogućavalo razvoj brojnih kadrova visoko kvalifikovanih naučnih i tehničkih radnika."

(Этнопсихологический словарь. — М.: МПСИ. В.Г. Крысько. 1999.)

"Uostalom, i sami Gruzini ne vole mnogo da rade, naročito fizički." (Конец потемкинской деревни «Грузия», Власовец мысли (xystos), <http://xystos.livejournal.com/93194.html>)

EGIPATSKO POREKLO DINARACA BALKANA

Istoričar Maneto tvrdi da su braća od Ismailove majke Thronie (Agare) bili Sethos-Ramesses i Harmais, koji su se po njemu, u grčkom predanju nazivali Aigyptos and Danaos. Grčko predanje govori o Aigyptosu kao egipatskom faraonu i njegovom bratu Danaosu koji je zbog sukoba sa bratom morao da pobjegne iz Egipta u Grčku i od koga je nastalo pleme Doraca. Istoričar Herodot piše:

"Mi ćemo zaključiti da su preci dorskih knezova bili egipatskog porekla ... Na koji način su oni, kao Egipćani, postali knezovi Doraca, to su drugi spomenuli, i ja neću praviti vezu: ali ću objasniti šta su oni izostavili." (Herod., Bk. VI, I)

Za Dorjane, potomke egipatskog Danaisa u Grčkoj, čitamo kod Herodota da su, za razliku od Pelazga (Jonjana), često dolazili u sukobe sa drugima, i da su se zato stalno selili sa jednog područja na drugo:

"Ove rase, Jonska i Dorska, bile su najistaknutije u drevna vremena, prvi pelaški, a drugi helenski narod. Pelaška rasa nikada nije napuštala svoj dom; Heleni su lutali često i daleko. Jer u dane kralja Deukaliona onu su naseljavali zemlju Pitiju, onda zemlju po imenu Histejska, pod Osom i Olimpom, u vreme Dorusa sina Heleninog; proterani iz ove Histejske zemlje od strane Kadmejaca, oni su se naselili oko Pindusa na teritoriji koja se zvala Makedonska; odatle su ponovo migrirali u Driopiju, i najzad došli iz Driopije na Peloponez, gde su uzeli ime Dorci." (Histories, 1.56.2-3)

Dok su boravili na planinskom području Balkana, preci Doraca su se izmešali sa raznim starosedeoćima Balkana: atlantskim mediterancima na zapadu, alpidima na kontinentalnom području Balkana i proto-traćanima na istoku Balkana. Dok su na području centralne Makedonije dinarci Dorci saćuvali svoj izvorni dinarsko-mediteranski izgled, ona grana dinaraca koja se pomešala sa alpidima formirala je određene razlike (brahikefalićnost lobanje) u odnosu na svoje pretke iz drevnog Egipta. O tome nas izveštava antropolog Angel, J. Lawrence, u svom delu "Racial Analysis of Ancient Greeks":

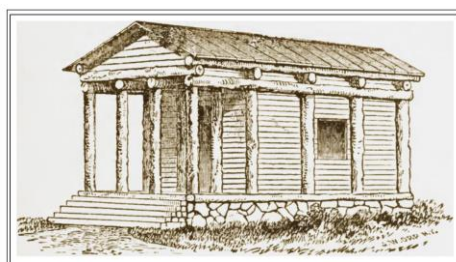
"Ovaj tip odražava serije dinarizovanih mediteranaca Donjeg Egipta trećeg i drugog milenijuma pre Hrista i u drugom pravcu se približava dinarizovanim alpskim grupama, uključujući rimske stanovnike Troade u severozapadnoj Anadoliji, moderne Grke gotovo u potpunosti iz Anadolije i evropske Turske, moderne Srbe i Hrvate Jadranskog primorja i Dinarskih Alpa, i moderne Slovence severozapadne Jugoslavije, sa slabim sličnostima sa istoćnim Kipranima bronzanog doba. Pošto se Donji Egipćani razilaze sa dinarsko-mediteranskim Grcima u istoj linearnosti u kojoj se Egipćani uopšte razlikuju od Grka, i pošto su Kiprani, Anadolci, i balkanske grupe svi previše alpinoidni za blisku sličnost, ćini se da je najbolje da se ne misli samo o verodostojnim Egipćanima i severnom poreklu za ovaj tip, već i o lokalnim hibridnim formacijama." (J. Lawrence Angel, Racial Analysis of Ancient Greeks, pg 353)

Prirodna demografska stopa rasta povećala je vremenom broj dinaraca na kontinentalnom Balkanu da bi oni jednoga trenutka, zajedno sa alpidima sa kojima su se izmešali izvršili invaziju na Peloponez i druge delove drevne Grćke. Više istorijskih izvora opisuju najezdu Doraca, koji su sa područja severozapadne Grćke, Makedonije i Albanije, odlučili da se vrati na svoju teritoriju sa koje su ranije proterani, na područje Peloponeza i Krita. Smatra se da je njihova najezda uništila prethodnu Mikensku kulturu. Kada analiziramo mentalitet samih Doraca, njihovu sklonost ka nomadskom stoćarstvu, njihov ratnićki duh, i zatim posledice njihove najezde na grćku kulturu, prepoznajemo tipićne dinarske atribute.

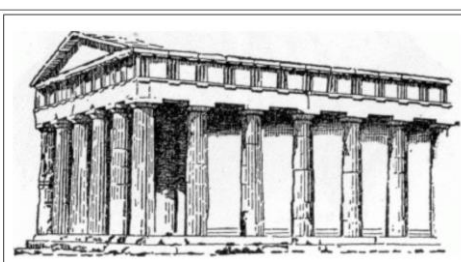
Pod uticajem Doraca, Grci formiraju plemenske odnose, bez jake državne uprave, i bez pismenosti, bez visoke kulture, bez razvijene zanatske proizvodnje i bez razvijene trgovine. Sam period dorske dominacije, naziva se mraćnim dobom Grćke, jer su mnoga vaćna dostignuća prethodne epohe bila izgubljena. Grci su ćak zaboravili da koriste pismo. Umetnost je gotovo sasvim zamrla. Jedino je bila popularna epska knjićevnost, pa se mraćno doba Grćke se naziva i homerskim

dobom, jer su tada uobličeni epovi Ilijada i Odiseja. Epika je svojstvena narodima koji su gordi i ponositi.

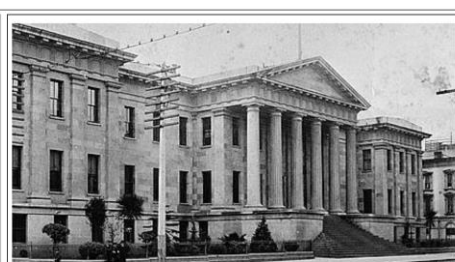
Mračno doba Grčke odlikuje geometrijski stil, a to je takođe odlika dinarskog tipa, koji bilo kakve izraze nežnosti kroz upotrebu cvetova i sličnih ukrasa doživljava kao sebi nedostojan, ženskast stil, i samim tim kao poniženje svoje sopstvene gordosti. Dorski red u umetnosti, za razliku od jonskog i korintskog reda ne odlikuje gotovo nikakva dodatna dekoracija ili ornamenti, što primećujemo i u poznatoj razlici između dorskih, jonskih i korintskih stubova. Preterano spoljnje ukrašavanje često jeste izraz unutrašnje ispraznosti duha, pa je zato harmonija i jednostavnost dorskog stila poreklom od planinskih dorskih brvnara, preko hramova klasične Grčke, postala popularna u Evropi novog veka i dala pečat epohi klasicizma, gde je predstavljala odmor od nakinđurenog baroka.

Dorska brvnara

Grčki hram

Kovnica novca, San Francisco

Da su Dorci zaista bili u velikoj meri dinarci, otkriva nam uporedna analiza skeleta iz devet različitih perioda grčke praistorije i istorije. Naime, antropolog Angel, J. Lawrence u svom delu "Social Biology of Greek Culture Growth." American Anthropologist. 48(4). pp. 493-533. (1946) iznosi otkriće da skeleti iz mračnog doba Grčke (Early Iron age - 1150-650 pre nove ere) otkrivaju naglu pojavu i dominaciju dinarskih i alpskih skeleta, dve rase koje su se spustile u Grčku sa kontinentalnog područja zapadnog Balkana.

TABLE 3
CHRONOLOGICAL CHANGE IN PERCENTAGE FREQUENCY OF CRANIAL TYPES (BOTH SEXES COMBINED)

	Total series	Neolithic & E.H. a. 3000-2000 B.C.	M.H.-L.H. II ca. 2000-1400	L.H. III a. 1400-ca. 1150	Cephalenia Submyc. a. 1200-ca. 1050	Early Iron ca. 1150-650	Classic 650-150	Roman 150 B.C.-450 A.D.	Byzantine a. 450-1300
C: Alpine	16.49	16.28	11.12	14.92	10.00	26.19	14.12	16.23	26.32
E: Mixed Alpine	11.09	6.98	16.67	8.96	15.00	11.90	12.94	13.51	2.63
F: Dinaric-Mediterranean	8.25	6.98	8.33	4.48	0	*16.67	*5.88	*24.32	5.26
D: Nordic-Iranian	16.75	11.63	33.33	10.45	10.00	14.29	23.53	13.51	15.79
B: Mediterranean	23.44	27.91	8.33	25.37	27.50	19.05	23.53	13.51	39.47
A: Basic White	23.98	30.22	22.22	35.82	37.50	*11.90	20.00	18.92	10.53
Number of skulls	388	43	36	67	40	42	85	37	38
Mean deviation from preceding series		3.41	10.91	11.48	3.28	10.08 (fr. L.H. III)	7.62	7.04	12.78

Zatim, antropolog Angel, J. Lawrence, tvrdi da je posle invazije Doraca koja je uništila Mikensko društveno uređenje, došlo vremenom do stapanja dinarsko-alpskih osvajača sa mikenskim starosedeoćima:

"Prosečan Atinjanin ovog (geometrijskog) perioda sličan je prosečnom grčkom muškarcu ranog gvozdenog doba, ali sa suptilno više dinaroidnom ukupnom impresijom. I mediteranske i intermedialne individue su česte. ... Tako su se dva rasna procesa odvijala u Atici u ovo vreme: kvalitativno, apsorpcija alpida i dinaraca od strane dominantnog mediteranskog tipa preostalog iz punog Mikenskog perioda (L.H. III) ili ranog bronzanog doba." (Antropolog Angel, J. Lawrence, *The Institute for Advanced Study, 1945, Excavations - Archaeology*)

Tamo gde su Dorci bili najviše nastanjeni, kao na području Sparte na Peloponezu, oni su nastavili da otkrivaju svoj jedinstven mentalitet, različit od Jonjana. Dok je spartanska disciplina više odlika alpida, koje su Dorci utkali u sebe za vreme svog izgnanstva i kretanja po unutrašnjosti Balkana, ostale spartanske posebnosti jesu izraz dinarskog antropološkog tipa. Njih možemo prepoznati u opisu sedam razlika između Doraca i Jonjana, koje istoričar Karl Otfried Miler definiše u svom delu "Istorija i starine rase Doraca":

"1. Unija slobodnih Grka protiv zlih ambicija jedne države. 2. Kopnene snage protiv mornarice. 3. Velika tela muškaraca izvežbana u ratu protiv bogatstva 4. Spora i promišljena odluka nasuprot odlučnoj brzopletosti. 5. Održavanje drevnih običaja nasuprot želji za novinom. 6. Unija nacija i rasa naspram jedne arbitrarno formirane 7. Aristokratija naspram demokratije." (Karl Otfried Müller, *The History and Antiquities of the Doric Race*, pg 215-217)

Citiraćemo objašnjenje pete razlike između Doraca i Jonjana, jer ona predstavlja izraženu posebnost dinarskog tipa:

"Održavanje drevnih običaja nasuprot želji za novinom. Ovo prvo bilo je glavna odlika dorske, a ovo potonjeg jonske rase. Dorci su želeli da sačuvaju svoje drevno dostojanstvo i moć, kao i svoje običaje i verska osećanja: Jonci su bili najčešće u potrazi za nečim novim, uobičajeno, kao u slučaju Sicilijanske ekspedicije..." (Karl Otfried Müller, *The History and Antiquities of the Doric Race*, pg 216)

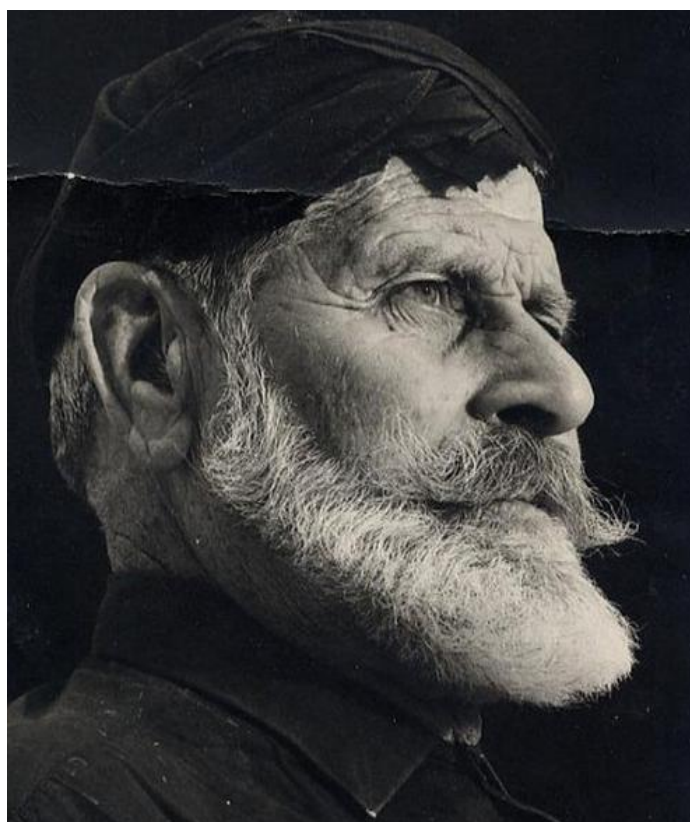
Grčke legende navode da su Dorci zauzeli Peloponez u događaju koji se naziva "Povratak Heraklida". Heraklidi, koji su se nalazili na čelu Doraca, smatrali su sebe

potomcima Herakla. Interesantno je da je sam Herakle u grčkoj mitologiji predstavljen sa tipičnim dinarskim karakteristikama. Nakon što je ubio svog učitelja muzike lirom, poslan je da čuva stoku na planinu sa svojim očuhom Amfitrionom. Onda su ga posetile dve nimfe - Užitak i Vrlina - ponudivši mu bogat i ugodan život ili slavan ali težak život. Herakle je izabrao slavan ali težak život, što je prirodno stremljenje dinarskog mentaliteta. Čak i samo otvoreno priznanje dinarca da mu je stalo do uživanja ili da mu je stalo do ljubavi drugih ljudi, predstavlja svojevrsno ponižavanje njegove sopstvene gordosti.

Tipičan dinarski izgled i karakter zapažamo i kod potomaka drevnih Dorjana, kod današnjih Grka. Pleme Sfakiota na Kritu još uvek nosi svest da je poreklom od drevnih Dorjana.

Antropološke analize plemena Sfakiota potvrđuju hipotezu da su oni potomci Dorjana. Naime, za razliku od okolnog stanovništva Krita koje antropološki pripada pretežno mediterancima, Sfakiote pretežno pripadaju dinarcima. Antropolog Čarleston Kun piše o njima sledeće:

"Morfološki, dinarski tipovi su uobičajeni među njima; oni se mogu uporediti sa Crnogorcima i severnim Gegama... Sfakioti su delimično potomci Doraca koji su napali ostrvo krajem Minojskog perioda. To da neki od njih odražavaju spartanski tip je vrlo moguće. Moguće je jedino da vuku poreklo sa severa, iz oblasti gde se formirala šira grana dinaraca." (Carleton S. Coon, *The Races of Europe*, Chapter XII, section 14)

Grčko stanovništvo je primetilo posebnosti mentaliteta Sfakiota i formiralo stereotipe o njima koji predstavljaju opis tipičnih iskušenja dinarskog tipa:

"Širom Grčke ljudi Sfakije se smatraju žestokim, nezavisnim, ponositim, promišljenim i otpornim na spoljnji pritisak." (John C. McEnroe, *Architecture of Minoan Crete: Constructing Identity in the Aegean Bronze Age*)

Sfakioti su bili poznati kao hrabri borci protiv Turaka, ali njihov patriotizam je

bio utemeljen na destruktivnim motivima koji su predstavljali nesreću i za one koje su svojom hrabrošću oslobodili od turske okupacije:

"Strašne i krvave su bile borbe oko njih. Najveća dela u borbama ili masakru su uradili ovi odvažni i neukrotivi gorštaci, i kod Krićana "Sfakiot" je sinonim za sve što je slavno u istoriji ostrva. ...

Sfakioti terorišu ostrvo. Istorijski i tradicionalno ovi gorštaci su uvek bili pljačkaši i bezakonici; do današnjeg dana oni koriste svoje zasluge i svoja dela da kao "patriote" zlostavljaju ostale Krićane. Tako Sprat, pozivajući se na revolucionarne demonstracije protiv turskog guvernera posle Krimskog rata (1859), primećuje da su "brdski, planinski patrioti bili ti koji su pokrenuli i organizovali demonstracije, i oko dva meseca imali u svojim rukama celu niziju. Hranili su svoju stoku ili sebe same, za to vreme, na napuštenim skladištima i usevima Muhamedanaca, a nakon toga i na račun svojih sunarodnika u ravničarskim selima, gde su se raširili. I tako je kritska energija suviše često bivala pogrešno usmeravana pod vođstvom pogrešnog patriotizma njenih gorštačkih stanovnika i njihovih vođa, koji su ... ulivali bezakonje prestižnošću svog imena i terorom svojih bezakonih dela." (Aubyn Trevor - Battye, *Camping in Crete*, pg. 82-83, London 1913)

DINARSKI TIP ZAPADNOG BALKANA

Kao što su antropolozi primetili, dinarski antropološki tip je danas veoma zastupljen na području Dinarskih Alpa zapadnog Balkana, po čemu je dinarska rasa i dobila svoje ime.

Rimski istoričar Kasije Dion (Cassius Dio) (155-235), otkriva tipičan dinarski karakter, kada opisuje dezerterstvo, pobunu i poraz Ilira, bivših rimskih podanika sa područja zapadnog Balkana. U davanju svog poslednjeg otpora rimskim legijama, na visokom planinskom utvrđenju u Bosni, "bili su spremni da trpe bilo kakvu sudbinu odmah pre nego ropstvo: kao posledica toga, nastala je velika bitka, dezerteri su bili potučeni i predali su se, a neki od njih su uspeli da pobegnu. Žene su zgrabile svoju decu, neke su se sa njima bacile u vatru, ostale su se bacile dole u reku." (Herbert Baldwin Foster, *Dio's Rome* str. 220)

Uskoro Balkan biva preplavljen slovenskim plemenima koja su bila pretežno nordijskog antropološkog porekla. Za razliku od Slovena koji su se bavili ratarstvom i koji su naselili doline reka, ravnice i gradove, dinarci su se bavili stočarstvom i

ostali su nastanjeni u planinskim područjima Balkana. No, kasnije, pod uticajem čestih ustanaka i ratova, stanovništvo dolina i ravnica biva primoravano na emigracije, dok su se u njihova opustošena područja stalno spuštali dinarski starosedeooci, koji vremenom postaju dominantni stanovnici zapadnog Balkana. Za stanovništvo pojedinih područja zapadnog Balkana, postoji izreka koja otkriva tipičnu nesebičnost i velikodušnost dinarskog čoveka, ali istovremeno i njegovu preosetljivu i uvredljivu narav:

"Sve će ti lako dati, ali će ti lako i glavu skinuti." (Izreka iz Bosne)

Na području današnjeg Balkana žive Srbi, Crnogorci, Hrvati, Bošnjaci i Albanci, čija istorija jeste istorija neprekidnih međusobnih sukoba i neprijateljstava.

U "Maloj Enciklopediji" čitamo definiciju pojma "balkanizacije" koji predstavlja opis dinarskog mentaliteta:

"Pežorativan izraz kojim se u međunarodnim odnosima označava stanje rascepanosti i zaoštrenosti sukoba interesa u jednom regionu s malim izgledima da dođe do sporazumnog rešenja spornih pitanja između zainteresovanih strana. Izraz je nastao da označi stanje na Balkanu početkom XX veka, a kasnije je dobio širu primenu u publicistici tako da se danas piše o "opasnosti balkanizacije Afrike". (Mala Enciklopedija "Prosveta", Beograd 1978, str. 145)

Sukobi na Balkanu se ne javljaju samo između različitih nacionalnih i verskih entiteta, već i unutar njih, na osnovu političkih, ideoloških i klanovskih podela, pa i između samih pojedinaca. Gordost čini ljude preosetljivim i zato sklonim sukobima. Srpski psiholog Dejan Milićević, iznosi u dnevnim novinama iskreno priznanje o srpskom mentalitetu, koje je posledica dinarske gordosti:

"U nama kao da stalno čuči neko 'ne', nešto protiv nekoga, pa makar taj neko bio i blizak, što se ispoljava i kao rascep, podela ličnosti, srpska 'šizofrenija', stalna prinuđenost na seobe i deobe, izdelfeni u sebi, unutar grupe ili između sebe, što dovodi do pomisli da i u drugom vreba stalna opasnost po opstanak ('ksenofobija')." (Dejan Milićević, psiholog, Politika 26. II 2003.)

Fanatična spremnost dinarskog čoveka da strada zbog povređene gordosti, otkriva se naročito jasno kroz istoriju srpskog naroda na Balkanu. U Prvom svetskom ratu, srpska vojska odbija da prizna kapitulaciju pred nadmoćnijim neprijateljem i da bi

izbegla poniženje, ona napušta zemlju, bežeći preko planinskih gudura Albanije, pri čemu gubi oko četvrt miliona svog ljudstva.

Za vreme Drugog svetskog rata, kada je 25. marta 1941. godine, vlada kraljevine Jugoslavije, pristupa trojnom paktu nacističkih sila, uz uvažen zahtev jugoslovenske vlade da za vreme rata sile trojnog pakta neće tražiti prolaz ili prevoz svojih trupa preko jugoslovenske državne teritorije. Ali, uprkos povoljnim obećanjima prihvatanja pakta, gordost Srba (koji su bili većinski narod Jugoslavije), nije mogla da pristane na pakt sa Hitlerom. Srbi su izašli na ulice svojih gradova da kroz demonstracije izraze svoj bunt i nezadovoljstvo, uzvikujući parole "Bolje rat, nego pakt!" i "Bolje grob, nego rob". Gradom su se zalepršale jugoslovenske, engleske, francuske i američke zastave, a nemačka zastava je bila spaljena. Za nekoliko dana nemački avioni zasuli su srpsku prestonicu Beograd bombama.

Za vreme svoje okupacije Jugoslavije, Nemci su pokušali da spreče sabotaze i ubistva svojih vojnika odmazdom koja je iznosila 100 ubijenih Srba za jednog ubijenog Nemca. No, takav sistem odmazde nije uspeo da obuzda tipične predstavnike dinarskog tipa, jer se gordi ljudi ne bore protiv okupatora da bi sačuvali svoj narod, već da bi odbranili svoj gordi Ego, ne žaleći živote svojih sunarodnika.

Drugi svetski rat je doneo oko milion žrtava stanovništvu Jugoslavije, a od toga je veći broj stradao u međusobnim sukobima raznih ideoloških i nacionalnih frakcija, nego što je stradao od samog nemačkog okupatora.

Dok ponizna i krotka osoba može da trpi poniženje nepravdom sa zadržanim dostojanstvom ličnosti, dotle ponosita i gorda osoba u poniženju deluje poniženo i uvređeno, ispunjena buntom i mržnjom koji nepotrebno provocira protivnika izazivajući nove nepotrebne žrtve. Kada čovek dozvoli da njime ovlada uvređenost i mržnja povređenog Ega, ona se manifestuje i kada objektivni razlozi za gnev zbog nepravde više ne postoje. Zato buntovnost dinarskog tipa nije usmerena samo prema nepravednom okupatoru, već i prema svakom drugom autoritetu koji se uzdiže iznad samog čoveka.

Malo koji naučnik je postao uspešan i slavan na području dominacije dinarskog tipa, jer dinarac ima potrebu da se suprotstavi svakome ko po kakvoj vrednosti i moći strči kao bolji od proseka. Lična gordost se oseća ugroženom pred tuđim uspehom i zato ima jaku potrebu da ga obezvredi. Poznata je scena koja opisuje srpskog seljaka, dinarca, koji obučen u srpsku nacionalnu nošnju korača ulicama evropskog

grada Praga, ali sa spuštanim pogledom, da ne bi doživeo poniženje velelepnim građevinama i spomenicima.

Gordost dinarskog čoveka se vidi i u njegovom poimanju religije. On ne može da podnese ni da je njegovo božanstvo iznad njega samog, pa radije izabira da obožava ono što je mrtvo (mrve pretke i mošti umrlih), i što je ispod njega na bilo koji način (krstovi, amajlije). Ista gordost je navodila drevne Egipćane da obožavaju razne životinje (žabe, mačke, zmije) i razne predmete (slike i kipove svojih božanstava), jer se pred njima ne osećaju poniženo, kako bi se osećali poniženo pred svemoćnim Bogom.

U dinarskom poimanju pravoslavnog hrišćanstva, Isus je sklonjen sa svog prestola. Dinarac ne razmišlja o veličanstvu Isusovog karaktera, pod izgovorom da je Bog nespoznatljiv. Moralni uzor bi dinarca učinio svesnim nesavršenstva sopstvenog karaktera, njegova sopstvena predstava o vrednosti i veličini bi bila poljuljana, a gord čovek to ne može da podnese. Ali bavljenjem samim sobom, sopstvenom vrednošću kroz pretke i tradiciju, upravo se pothranjuje predstava o sopstvenoj vrednosti i veličini, pa takvo zadovoljavanje sopstvene gordosti dinarac shvata kao izvor svoje duhovne hrane. Lična gordost je razlog zašto u zahtevima moralnog zakona dinarac ne vidi uzor za sopstvenu reformu karaktera, već atak na svoj veliki Ego. Da se dinarska gordost izražava kroz bunt čak i prema prema najuobičajenijim pravilima kulturnog i moralnog života, možemo zaključiti kroz sledeće priznanje srpskih psihologa:

“Ovde se nameće diskusija o nečemu specifičnom za naše uslove, što se teško uklapa u bilo koju diskusiju o autoritarnosti. Naime, nije teško primetiti da većina ljudi kod nas (koji inače dobijaju više skorove na skalama autoritarnosti) u mnogo manjem stepenu poštuju neka svakodnevna pravila nego što je to recimo slučaj u Engleskoj, Nemačkoj, Skandinaviji. Ovde se jednostavno ne uzimaju za ozbiljno recimo javna upozorenja kao što su “Zabranjeno pušenje”, “Ne gazi travu”, ne obraća se pažnja da se ulica pređe na mestu gde je za to određeno, izbegava se kupovina karte u prevozu čak i kad novac nije problem. ... Kuzmanović pominje da pored poslušnosti prema vlasti u isto vreme postoji i sklonost da se vlasti podvali, da se ona prevari.” (Mr Nebojša Petrović, Putevi istraživanja autoritarnosti 48)

Srpski istoričar i kartograf Jovan Cvijić (1865-1927) je primetio razliku između interpretacije pravoslavnog hrišćanstva kakvo ga ima gradsko stanovništvo Srbije "centralnog tipa" koje je više slovenskog (dakle, nordijskog) porekla, u odnosu na

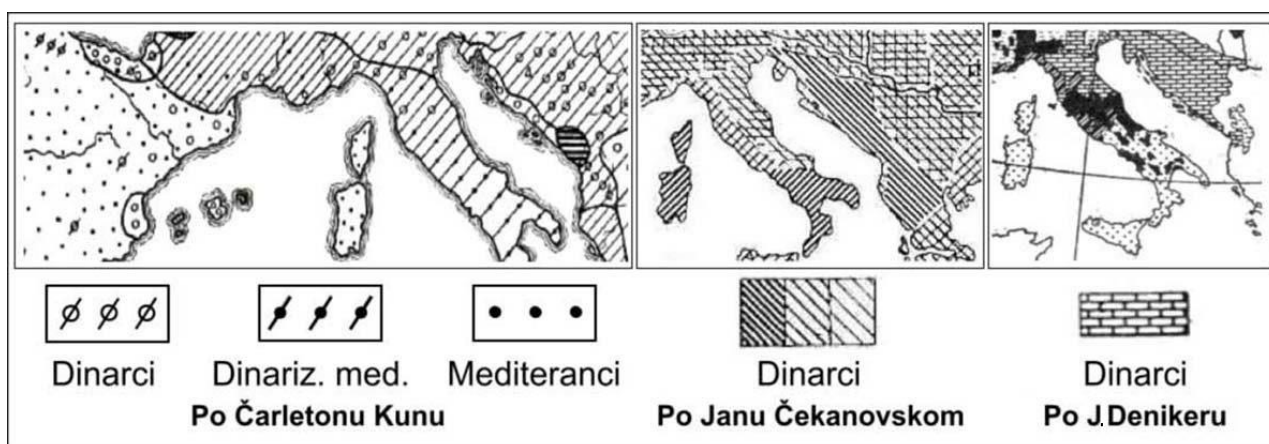
interpretaciju pravoslavnog hrišćanstva kakvo ima stanovništvo dinarskog antropološkog tipa koje više naseljava planinska područja Balkana:

“Ovo pravoslavlje centralnoga tipa stoji u jasnoj suprotnosti sa dinarskim, dogmatski takođe vizantijskim pravoslavljem, koje je izmenjeno naročito pod uticajem narodnog života. ... U većini slučajeva vera ih mnogo ne vezuje, osim samo crkvenim obredima; a ipak su uvereni, da se na veru mogu osloniti. Kod „popova” nema i nije bilo, osim u retkim izuzecima, one preterane poniznosti starijima, koja se drugde zapaža. ... Dinarsko pravoslavlje, onako kako ga narod shvata i vrši, predstavlja veru manje formalističku, manje vezanu za crkvu, više slobodnu. Dinarskom tipu izgleda varoško pravoslavlje centralnog tipa kao tiranija crkve i sveštenstva. Dinarci ga smatraju kao veru koja podjarmljuje narod, slično tuđinskoj državi. Varoško pravoslavlje centralnog tipa po nekim svojim osnovnim osobinama slično je katoličanstvu panonskih Južnih Slovena.” (Jovan Cvijić, Balkansko poluostrvo i Južnoslovenske zemlje, 88)

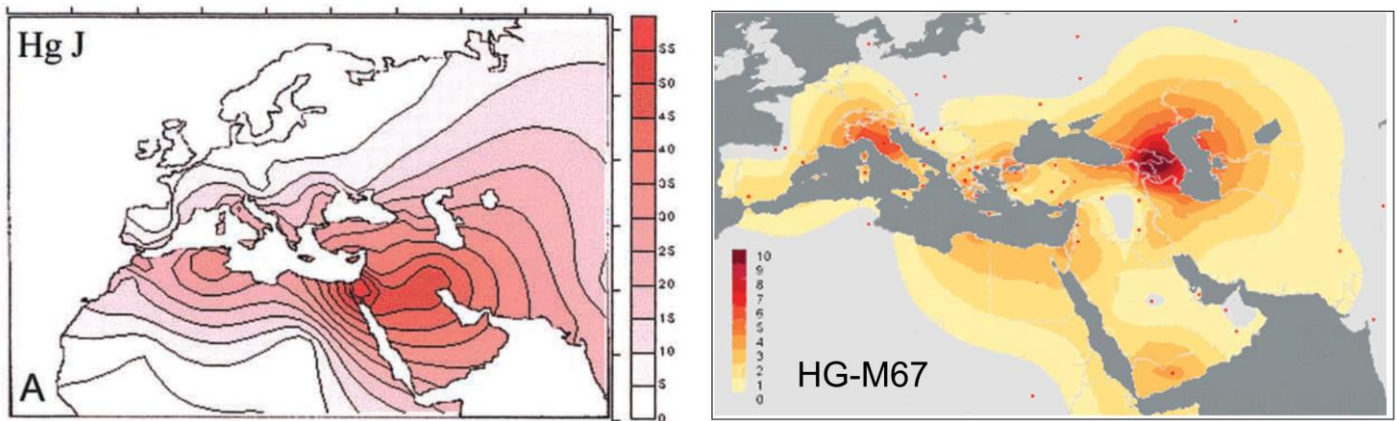
DINARSKI TIP SEVERNE ITALIJE

Ako razumemo zašto je dinarski tip na Balkanu doživljavao varoško pravoslavlje kao tiraniju i podjarmljivanje naroda, možemo da razumemo zašto se duh renesanse, kao otpora katoličkom dogmatskom duhu javio upravo na severu Italije, gde je dinarski tip takođe najdominantniji antropološki tip kao što je i na zapadnom Balkanu. Antropološke analize živih ljudi na području severne Italije otkrivaju izraženu zastupljenost dinarskog tipa.

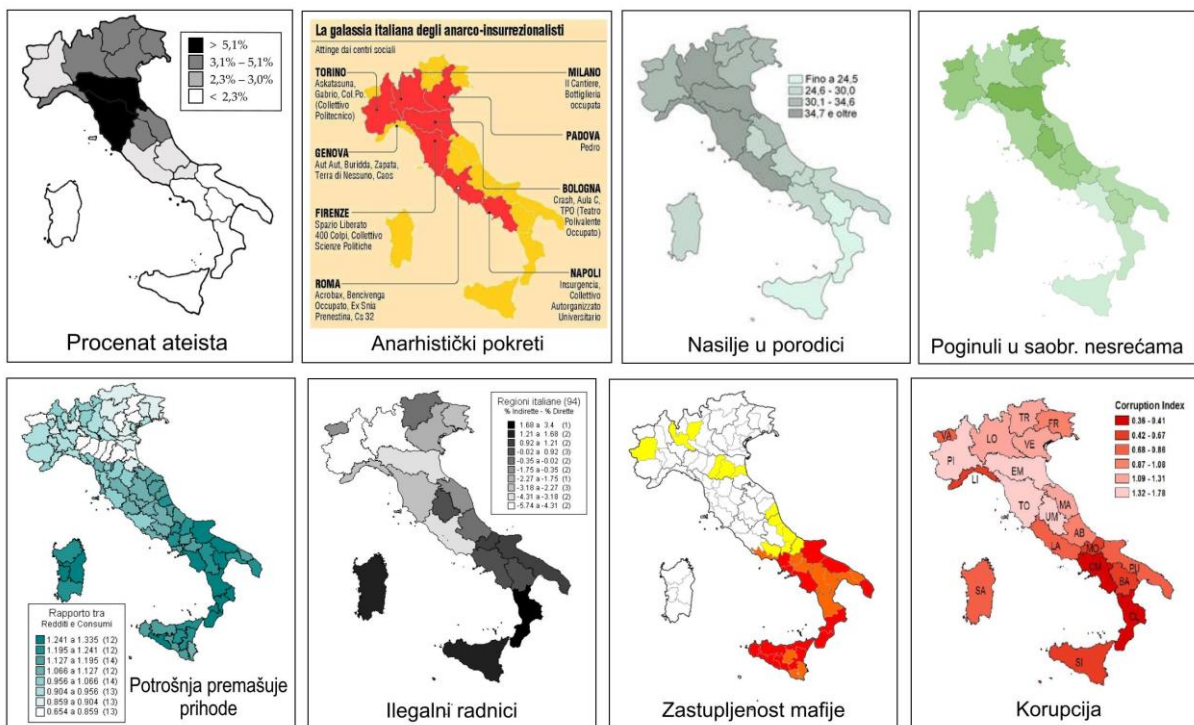
"Dinarska rasa je uobičajena u severnoj, ali ne i južnoj Italiji, i ova razlika je postojala još od bronzanog doba... Neki od Dinaraca prodrli su do Alpskih dolina, dok su se drugi naselili u dolini reke Po i u centralnoj Italiji." (Carleton S. Coon, The Races of Europe, pg 554-555)

Na području Italije, zastupljenost dinarskog antigena HLA-B51 se drastično povećava sa 14,1% koliko ga ima na području južne pokrajine Kapmanije, na 46,6% koliko ga ima oko tri stotine km severnije na području pokrajine Umbrije, da bi zatim, na krajnjem severu Italije, došlo do pada njegove zastupljenosti na 28.7% (Lombardija).

Analiza Y hromozoma, otkriva na području dinarskog tipa severne Italije povećanu zastupljenost HG-J (Y hromozom). Haplo grupa J je izvornog egipatskog porekla, zajednička za sve grane egipatskih mediteranaca i dinaraca. Dinarcima odgovara grana M67 (HG-J), zastupljena kod 36% stanovništva centralne Italije, a takođe zastupljena na severnom Kavkazu kod Nakh naroda (Čečeni 58%), i na južnom Kavkazu kod Gruzina (13,3%).

Kada uporedimo mape koje otkrivaju razlike između italijanskih provincija po različitim atributima, tada vidimo da područje severa, koje većinom nastanjuju dinarci, odlikuje veća zastupljenost ateista, anarhističkih pokreta, nasilja u porodici, poginulih u saobraćajnim nesrećama, dok područje juga, gde ima više semita i mediteranaca, odlikuje veća potrošnja od prihoda, veći broj ilegalnih radnika, veća zastupljenost mafije i veća korupcija.

Gordi dinarski karakter je sklon da otkriva svoju buntovnost prema svakom autoritetu, bilo religioznom kroz ateizam, bilo državnom kroz anarhizam, bilo lokalnom mafijaškom kroz ubistva mafijaških vođa. Većina članova terorističke organizacije Crvenih brigada su sa dinarskog područja Italije. Takođe, dinarska sklonost ka nasilnom rešavanju problema, otkriva se i kroz povećan broj prijavljenih nasilja u porodicama, ali i kroz izraženu sklonost ka opredeljenju za socijalističke i fašističke partije na istom području Italije, jer se socijalizam i fašizam koriste nasilnom metodom ograničavanja socijalnih razlika u društvu.

Dinarac ne podnosi staleške odnose, niti mafijaški sistem, jer ne podnosi nikoga iznad sebe. Zato je mafija više zastupljena na jugu Italije, nego na severu. Na području zastupljenosti dinarskog tipa, zabeleženi su slučajevi ljudi koji su po cenu svog života ubijali lokalne mafijaše. Poznata je izjava jednog radnika svom direktoru, doduše na Balkanu, koja glasi: *"Znaš, ti jesi meni pretpostavljeni, moja sudbina zavisi od tvoje, ali ne zaboravi da je tvoj život u mojim rukama. Postoji stvarnost koja je mnogo veća i značajnija od radnog odnosa. Ako ja odlučim da te nema, neće te biti!"* Dinarski tip ljudi, nije tip hedoniste koji voli da uživa, niti to ume, pa zato veća potrošnja od prihoda, koja otkriva telesni hedonizam, jeste odlika semitskog juga Italije. Veća zastupljenost korupcije i ilegalnih radnika, koji su tipični za jug Italije, strani su dinarskom tipu, koji ih doživljava kao izraze pokvarenosti strane njegovom dostojanstvu. Uživanje u riziku, odsustvo straha od posledica i neodgovoran odnos prema životu se jasno vidi kod dinarskog tipa u njegovoj suludoj hrabrosti prilikom vožnji, u velikom broju poginulih u saobraćajnim nesrećama na severnom području Italije.

Područje severne Italije je poznato po pojavi humanizma i renesanse (od XIV do XVI veka). Renesansni pokret je ustao protiv dogmatskih pravila katoličke crkve koja su ograničavala slobodu umetničkog izražavanja. Snaga renesanse je bila u jakom duhu individualizma, koji je sa prestola ljudskih srca zbacio crkvene autoritete i zamenio ih sa kultom svestranog i sposobnog čoveka. Ljudski individualizam je postao temelj renesansnog humanizma, a svoju snagu je tražio u povratku na tradicionalne vrednosti grčke antike. Renesanski duh je stvorio slobode koje su

rezultovale vaskrsom mnogih naučnih dostignuća i kulturnih vrednosti koje su za vreme tame srednjeg veka bile sputane pod uticajem autoriteta crkve i njenog dogmatizma.

U svim pomenutim atributima humanizma i renesanse vidimo tipične izraze dinarskog mentaliteta. Autoritaran duh katoličke crkve koji ponižava zdravo ljudsko dostojanstvo, izaziva još nepodnošljivije poniženje ljudske gordosti, pa ga dinarski čovek odbacuje i zamenjuje slavljenjem sebe samoga, kroz identifikaciju sa kultom čoveka - genija. Za razliku od rigidnih pravila ponašanja koje zastupa katoličanstvo, a koja sputavaju ljudsku kreativnost, dinarac uzdiže autoritet svog individualizma i svojevrsnog anarhizma. Uživanje u predstavi o sopstvenoj vrednosti i veličini, pothranjivano povratkom na vrednosti antičke mitologije, predstavlja tipičan izraz dinarskog duha, nasuprot crkvenom verovanju koje predstavom o ljudskoj grešnosti ometa čoveka u naporu da bude zadovoljan sobom. Ali, puko uklanjanje pravila koja ograničavaju slobodu umetničkog stvaralaštva, a bez dubokih moralnih zahteva koji čoveka čine svesnim potrebe za reformom unutrašnjih motiva njegovog bića, nije moglo da proizvede nikakvu reformu mentaliteta renesansnog čoveka.

Svaki ideal koji bi gordu osobu osvedočio o potrebu za radom na sebi, koji bi je učinio svesnim sopstvene slabosti koju treba da pobedi, izazvao bi poniženje i revolt njenog velikog Ega. Čovek nikada ne može da ostvari više ideale od onih koje je sebi zacrtao, i zato, u slučaju da obožava samog sebe, bez uzvišenih moralnih uzora koji će ga navesti da se menja ka boljem, on ostaje ograničen samim sobom.

Zato humanizam i renesansa nisu imali snagu za ikakvu civilizacijsku promenu životne prakse, već su ostali ograničeni na nivou umetnosti i puke životne filozofije. Umesto inovativnog i kreativnog duha koji bi stvorio nešto zaista sasvim novo, duh renesansnog čoveka je bio okrenut vaskrsavanju starog i zaboravljenog.

Renesansni čovek nije shvatao svoju individualnost kao pravo na sopstvenu životnu odgovornost, već samo kao pravo na svoje sopstveno ispoljavanje. Zato je i sloboda za koju se čovek renesanse borio, bila zapravo borba za slobodu ispoljavanja svog velikog Ega, a ne borba za slobodu sopstvene ličnosti. Takva sloboda, koja je u korenu predstavljala slobodu od odgovornosti, donela je kao svoj plod nemoral i anarhiju:

"Početkom XVI veka, kada je civilizacija renesanse dostigla svoj vrhunac, a u isto vreme politička propast nacije izgledala neizbežna, bilo je, iako to ne želimo videti,

ozbiljnih mislioca koji su uvideli vezu između ove propasti i preovladavajućeg nemorala. To nije jedan od onih metodističkih moralista koji u svakom dobu smatraju da su pozvani da deklamuju protiv pokvarenosti vremena, već je to bio Makijaveli, onaj koji je, u jednom od svojih najbolje smatranih dela, otvoreno izjavio: "Mi Italijani smo nereligiozni i korumpirani iznad ostalih". Neko drugi bi možda rekao, "Mi smo individualno visoko razvijeni; mi smo prerasli granice morala i religije koje su bile prirodne u našem nerazvijenom stanju, i mi preziremo spoljni zakon, jer naši vladari su nelegitimni, a njihove sudije i zvaničnici zli ljudi". Makijaveli dodaje, "Jer su nam Crkva i njeni predstavnici pružili najgori primer." Hoćemo li takođe dodati, "jer je i uticaj koji je izvršila antika u ovom pogledu bio negativan"? Ova izjava može da se primi samo sa mnogo kvalifikacija. Ona eventualno može biti istinita za humaniste, posebno u pogledu raskalašnosti njihovih života. Za ostale se može možda reći sa izvesnom tačnošću da, nakon što su se upoznali sa antikom, oni su zamenili - hrišćanski ideal života - kultom istorijske slave." (Jacob Burckhardt, *The Civilization of the Renaissance in Italy*)

Borba za stvarnu slobodu ličnosti, koja podrazumeva slobodu zdravorazumne kritike i slobodu savesti, došla bi u sukob sa katoličkim sistemom vladavine nad ljudskim razumom i savešću, za razliku od slobode umetničkog izražavanja koja je samo prefinjena forma načela "hleba i igara" kojom će se zadovoljiti šire narodne mase i umiriti buntovni umovi. Takva sloboda ne samo da nije smetala katoličkoj crkvi, već ga je ona iskoristila za uzdizanje sopstvenog kulta. Kako je u vreme humanizma i renesanse autoritet Boga zamenjen autoritetom čoveka, crkva je u humanizmu našla novi način da uzdigne autoritet papstva:

"Konkretno, dvorski humanisti - profesionalni retoričari koje je zapošljavao papski dvor - sistematski su uzdizali i uvećavali predstavu o papi svojim književnim pohvalama... Koristeći idiome ciceronskog i vergilijanskog latinskog, ovi humanisti izgradili su zajednički narativ koji je naglašavao ulogu papstva kao naslednika, kako klasičnog carstva starog Rima, tako i crkvenih prerogativa i istorije. Na taj način, oni su pomogli da se izmisli konstrukt Renesansnog Rima kao kulturnog modela Evrope ... U ovim i drugim sposobnim rukama, tvrdnje za papstvo postale su ekstravagantne: humanisti su hvalili papu Julija II, na primer, poredeći ga ne samo da sa njegovim ujakom papom Sikstom IV, već I sa Mojsijem, Julijem Cezarom i Isusom Hristom... Kroz svoje političko liderstvo i kulturni patronat, humanisti su tvrdili, papstvo će uskoro pokrenuti novo zlatno doba." (Kenneth Gouwens, *Remembering the Renaissance: Humanist Narratives of the Sack of Rome*)

Sada nam je jasno zašto renesansni čovek nije imao ni hrabrosti a ni dubine da bi mogao da raskrinka autoritaran sistem katoličanstva, što bi jedino moglo da dovede do civilizacijskog pomaka kakvog je kasnije proizvela protestantska reformacija. Sam bunt, makar bio spreman da pokrene žrtvovanje sopstvenog života za odbranu humanističkih ideala, nije bio u stanju da pokrene u drugim ljudskim srcima ništa više od samog bunta.

"Renesansa je rođena iz prkosa, i zato nema dubine, širine i pouzdanost kreativnog nagona. To je jedna i jedina epoha koja je više dosledna u teoriji nego u sprovođenju." (Oswald Spengler, *The Decline of the West*, pg 174)

Pravi heroji renesanse će se javiti tek u vreme i na području protestantske reformacije.

"Najvažniji događaj u prvom poglavlju istorije renesanse je nesumnjivo drama u kojoj su Viklif i Hus bili glavni junaci." (Mihajlo Pupin, *Nova reformacija: od fizičke do duhovne stvarnosti*, str. 21)

Da bi čovek mogao da ima naučnu objektivnost, a i da bi mogao da izdrži strah od lomače u borbi za svoje principe, on mora da vodi svakodnevnu duhovnu borbu protiv onih slabosti sopstvenog karaktera zbog kojih bi umesto objektivne istine bio sklon da poveruje laskavim mitološkim obmanama ili zbog kojih bi se odrekao svojih principa pod pritiskom raznih pretnji i ucena. Takav antiautoritaran uzor reformacija nije našla ni u renesansi niti u antici već u antiautoritarnim principima jevanđelja.